

ADOMO IR IEVOS VAIDINIMAS

Liturginė drama (XII amžius)

Iš prancūzų kalbos vertė

GENOVAITĖ DRUČKUTĖ

VEIKĖJAI :

Figūra

Ieva

Adomas

Velnius

Angelas

Velniukai

Scenos vaizdas

Rojus tebus įrengtas gana aukštai ir tebus apsuptas kilimų ir šilkinių užuolaidų tokiame aukštyje, kad personažai, kurie pasirodys tame Rojuje, būtų matomi nuo galvos iki pusiaujo. Kvepiantys žiedai ir lapai ten tebus paskleisti. Medžiai įvairūs ten tebus pasodinti, su ant šakų kabančiais vaisiais, kad vieta atrodytų labai maloni.

Tada teateina išganytojas, apsilkęs dalmatika, o Adomas ir Ieva teatsistoja priešais Jį. Adomas tevilki raudoną tuniką, o Ieva tedėvi baltą moterišką drabužį ir balto šilko apsiaustą; ir jie abu testovi priešais Dievą: Adomas – kiek arčiau, rimtu veidu, Ieva – palenkta galva. Adomas tegu žino, kokių momentu jis turės atsakyti, ir tenepribyla jį nei per greitai, nei per lėtai. Ne tik jį, bet ir visus vaidintojus reikia išmokyti tinkamai kalbėti ir daryti gestus, derančius tam dalykui, apie kurį kalbama. Tegų savo tiradose jie nepridės nė vieno skiemens, ir jų tenesumažins, bet teištars jie visus skiemenis aiškiai, pasakydami tokia tvarka, kokia reikia deklamuoti. Tas, kuris ištars Rojaus vardą, tepažiūrės aukštyn ir teparodys jį ranka.

Pirmiausia giedama antistrofa (Pr, I, 1–4).

Ją užbaigus, choras gieda responsoriją (Pr, II, 7).

Užbaigus responsoriją, Figūra sako: Adomai!

Šis atsiliepia: Viešpatie!

Figūra:

Tave aš padariau

Iš žemės dulkių.

Adomas: Žinau tai.

Figūra:

Daviau aš tau sielą gyvą,

Ir tave aš sukūriau, panašų į save,

Atidaviau aš tau žemę visą,

Ir privalai visur manęs klausyti.

Adomas:

Klausysiu ir tavimi tikėsiu,
Savo Kūrėjui paklusiu.

Figūra:

Daviau aš tau gerą draugę:
Ji – moteris yra, ir leva jos vardas;
Ji – tavo žmona, į tave panaši;
Tu privalai jai būti ištikimas visada.
Mylėk ją, ir temyli ji tave,
Ir būsiu aš abiem jums palankus.
Ji klauso tavo įsakymų,
O jūs abu – mano valios.
Iš tavo šonkaulio aš ją padariau,
Iš tavęs gimusi, ne svetima ji tau.
Iš tavo kūno aš ją sukūriau,
Iš tavęs ji išėjo, ne iš kitur.
Taigi, protingai vadovauk jai;
Tenebus tarp jūsų nedarnos,
O tiktai meilė didelė, protinga, apdairi:
Toks priesakas santuokos yra.

levai:

Dabar kreipiuosi, leva, į tave.
Klausyk ir dėkis viską atmintin:
Jei tau svarbi valia mana,
Teišlieka tavo širdis tyra.
Mane, savo Kūrėją, garbink
Ir savo Viešpačiu mane laikyk.
Stenkis tarnauti man
Visomis jėgomis ir protu savo.
Mylėk Adomą visa siela savo.
Jis – tavo vyras, būki jo žmona;
Kas dieną būk meili jam,

Jo žodžių visada klausyk;
Tarnauk jam, mylėk jį, kaip gyva,
Toks priesakas santuokos yra.
Jei tu jam būsi gera pagalbininkė,
Abu sulauksite dangaus džiaugsmų.

Ieva:

Aš taip darysiu, Valdove, kad tau patiktų,
Ir niekur tavo valiai nenusižengsiu;
Tave pripažinsiu savo Viešpačiu,
O jį – savo šeimininku ir ponu;
Visada aš būsiu jam ištikima,
Dalykų daug gerų aš jam patarsiu;
Tavęs klausyti, tau tarnauti
Kasdien aš būsiu pasirengusi.

Tada Figūra pasikviečia Adomą arčiau ir jam rūstesniu tonu sako:

Klausyk, Adomai, ir išgirk mano žodžius!
Aš – tavo Kūrėjas, duodu tau tokią dovaną:
Gyvensite laimingai, jeigu laikysies mano priesakų,
Ir sveikas būsi, ir nedrebėsi.

Niekada tu nealksi ir netrokši
Nei per šalta, nei per karšta tau nebus.
Linksmi sau gyvensi ir nepavargsi,
Vien tik malones, o ne skausmą tu patirsi.

Visą žemę jūs abu valdysite,
Paukščiai ir žvėrys jūsų valiai nusilenks.
Kitų pavydas jums nerūpės,
Visas pasaulis bus jūsų valdos.

Atiduodu į jūsų rankas ir gėrį, ir blogį:

Kas tokią dovaną turi, tas yra laisvas.

Teisingai ir vienodai viską pasverkite.

Klausyk mano patarimų, būk man ištikimas.

Blogio negeisk ir žinok tiktai gėrį.

Mylėk savo Viešpatį ir viską iš jo pasiimk.

Svetimiems valdovams tu netarnauk,

Šitaip darydamas, tu nenusidėsi.

Adomas:

Tau, maloningasis, aš didžiai dėkoju,

Mane tu sukūrei, ir esi man geras,

Gėrį ir blogį mano valdžiai atidavei,

Aš tau tarnausiu iš visų jėgų.

Tu – mano Viešpats, aš – tavo kūrinys,

Tu mane sukūrei, aš tavo padarytas.

Mano valia tau niekada nesipriešins,

Mano rūpestis bus – vien tau tarnauti.

Tada Figūra ištiesusi ranką parodo Adomui Rojų tardama: Adomai!

Adomas: Viešpatie!

Figūra:

Klausyk mano žodžių.

Pažvelk į šį sodą!

Adomas: Kaip jis vadinasi?

Figūra: Rojus.

Adomas: Labai gražus.

Figūra:

Aš jam vietą paskyriau ir apsodinau.

Kas jame gyvens, tas mano draugas bus.

Aš tau jį atiduodu, prižiūrėk jį.

Tada Figūra įleidžia juos į Rojų tardama: Gyvenkite čia.

Adomas:

Jis mums paskirtas visam laikui?

Figūra:

Ramiai sau gyvenkite čia amžinai,

Nes čia nei mirtis, nei kančia jūsų nepalies.

Choras gieda responsoriją (Pr, II, 16)

Tada Figūra ištiesia ranką į Rojų sakydama:

Aš jums apsakysiu, kas tai per sodas:

Čia visi malonumai bus be dėmės;

Visą pasaulio gėrį, kurio trokšta jūsų širdis,

Jūs čia atrasite apsčiai.

Moterie, vyro tu čia nesibaimink,

Vyre, žmona tau gėdos nepadarys.

Čia vyras žmoniją pradės be nuodėmės,

Be skausmų čia moteris gimdys.

Gyvenkite jums prirengtoje buveinėje;

Amžinai jauni, niekada nepasenkite.

Mirties nebijokite, ji jums neįkąs.

Pasilikite čia amžinai ir įsikurkite.

Choras gieda respnsoriją (Pr, II, 16–17)

Tada Figūra parodo Adomui Rojaus medžius sakydama:

Šiais vaisiais jūs pasotinkite savo kūną.

Paskui parodo uždraustą medį ir jo vaisius:

Bet šito medžio vaisių tu neskinsi.

Jeigu bent vieną suvalgysi, tu mirtį pažinsi.

Mano meilės neteksi, pakenksi savo likimui.

Adomas:

Aš klausysiu visų tavo įsakymų,

Ir aš, ir Ieva būsime tau klusnūs.

Jei dėl vieno vaisiaus aš turiu viską prarasti,

Teisinga bus mane lauk išmesti.

Jei dėl vieno obuolio neteksiu tavo meilės,

Tai reiškia, kad aš kvailas per visą pilvą.

Tada prakeiktas būsiu aš, kaip išdavikas,

Sulaužęs priesaiką ir savo Viešpatį išdavęs.

Figūra pasuka link bažnyčios, o Adomas ir Ieva vaikštinėja, nuoširdžiai gėrėdamiesi Rojumi. Per tą laiką sceną užplūsta visaip bekraipantys demonai. Vienas po kito prisiartina prie Rojaus, rodydami levai uždraustą vaisių ir tarsi ją ragindami paragauti. Tuomet pasirodo Velnias ir kreipiasi į Adomą:

Kaip gyveni, Adomai?

Adomas: Nepaprastai maloniai.

Velnias: Tau čia patinka?

Adomas: Man čia labai smagu.

Velnias: Gali būti ir geriau.

Adomas: Nenumanau, kaip.

Velnias: Nori išgirsti?

Adomas: Ne per labiausiai.

Velnias: Aš žinau, kaip geriau.

Adomas: Kas man iš to?

Velnius: O vis dėlto?

Adomas: Kad neverta.

Velnius: Pažiūrėsim.

Adomas: Gal kada nors.

Velnius: Dabar aš nieko nesakysiu.

Adomas: Tai pasakyk!

Velnius:

Aš neskubėsiu

Palauksiu, kol tau melstis nusibos.

Adomas: Man nė nereikia to žinoti.

Velnius:

Nieko tu neišmanai.

Tu turi gėrį ir nemoki juo pasinaudoti.

Adomas: Kaip tai?

Velnius:

Ar nori sužinoti?

Aš pasakysiu tau vienam.

Adomas: Tada tikrai noriu.

Velnius:

Klausyk, Adomai, išgirsk mano žodžius.

Tau tai labai svarbu.

Adomas: Kalbėk.

Velnius: Manimi tu patikėsi?

Adomas: Pažadu tai.

Velnius: Viskuo ir visame kame?

Adomas: Išskyrus vieną daiktą.

Velnius: Kokį?

Adomas:

Va, tokį:

Savo Viešpaties aš nejžėisiu.

Velnius: Tu taip jo bijai?

Adomas:

Tai mano pareiga:
Aš myliu jį ir jo bijau.

Velnius:

Koks neišmanymas!
Ką jis gali tau padaryti?

Adomas: Didelį blogį.

Velnius:

Tu neteisingai galvoji,
Jeigu manai, kad bloguoju pasibaigs.
Tu, savo šlovėje, negali numirti.

Adomas:

Dievas man pasakė, kad aš mirsiu,
Jeigu jo tvarką suardysiu.

Velnius:

Ir kas gi tai būtų?
Noriu išgirsti tuojau pat.

Adomas:

Aš tau viską atskleisiu.
Jis štai ką man įsakė:
Visus vaisius šio rojaus
Aš valgyti galiu, taip jis man sakė,
Išskyrus vieną, kurį jis uždraudė,
Ir aš jo nenuskinsiu, va, čia jis kabo.

Velnius: Katras gi?

Adomas pakelia ranką ir jam parodo uždraustą vaisių sakydamas:

Ar matai šitą?
Čia tas, kurį man uždraudė.

Velnius: O ar žinai, kodėl?

Adomas: Ar aš? Kad nežinau.

Velnius:

Tai aš tau pasakysiu.

Šitie vaisiai jam visai nerūpi.

Parodęs ranka vaisių, jis toliau kalba Adomui:

Išskyrus tą, kabantį ten, aukštai:

Nes tai vaisius išminties,

Visokio žinojimo davėjas.

Paragauk, gėrj tu pajusi.

Adomas: Kokį gėrj?

Velnius:

Gėrj tu pažinsi.

Tavo akys tuojau atsivers,

Ateitis tau atsiskeis,

Visa, ką panorėsi, tu galėsi daryti.

Tokia šio vaisiaus galia.

Suvalgyk jį, ir tai bus teisinga,

Nebijosi savo Dievo niekur, niekada,

Jis tave sau lygiu pripažins.

Dėl to jis šį vaisių uždraudė tau.

Ar manim tiki? Paragauk jo!

Adomas: Aš to nedarysiu.

Velnius:

Tai gražiausia!

Neparagausi?

Adomas: Ne.

Velnius :

Tu – kvailys.

Bet dar prisiminsi mano žodžius.

Tuokart Velnias pasitraukia ir nueina prie kitų demonų, apsuka ratą aplink sceną, paskui, po pauzės, linksmas sugrįžta prie Adomo ir gundo jį sakydamas:

Adomai, ką veiki? Ar nepersigalvojai?

Ar dar neišmetei savo kvailų minčių?

Dar užvakar aš tau sakiau,

Kad Dievas tave pavertė ūkvedžiu savo

Ir tau leido suvalgyti tą vaisių.

Nejaugi tau sode gyventi malonu?

Adomas: Taip, nes čia nieko netrūksta.

Velnias:

Ar tu nieko nenori daugiau?

O gal manai, kad Dievui esi brangus,

Nes jis tave paskyrė sodininku savo?

Dievas tave padarė šios vietos prievaizdu.

Ar tu netrokšti kitokio gėrio?

Jis davė tik tiek, kad prisikimštumei pilvą.

Daugiau garbės tau reikia siekti.

Klausyk, Adomai, ir išgirsk mano žodžius.

Aš tau patarsiu sąžiningai.

Tu gali be Viešpaties apsieiti

Ir tapti lygus su Kūrėju.

Aš tau papasakosiu viską:

Jeigu tu suvalgysi šį obuolį,

(Jis parodo ranka Rojaus medį.)

Tu viešpatausi kaip karalius,

Su Dievu – po lygiai.

Adomas: Dink iš čia!

Velnias: Ką tu sakai, Adomai?

Adomas:

Dink iš čia! Tu – šėtonas,

Blogi tavo patarimai!

Velnius: Ar mano? Nejaugi?

Adomas:

Tu nori mane atiduoti kančioms,

Supykinti su Viešpačiu mano,

Atimti džiaugsmą, skausmais apipilti.

Tavim aš netikiu, dink iš čia!

Daugiau tu nebedrįsk

Rodytis man akyse!

Tu – netikėlis ir klastūnas.

Nusiminęs ir galvą nuleidęs Velnius nosisuka nuo Adomo ir eina link Pragaro vartų, užmezga pokalbį su kitais demonais. Paskui grįžta atgal ir žengia į tą Rojaus pusę, kur stovi Ieva, šypsodamasis kreipiasi į ją meiliais žodžiais.

Velnius: Ieva, aš atėjau pas tave.

Ieva: kokių tikslų, Šėtone, pasakyk?

Velnius: Aš trokštu tau gėrio ir garbės.

Ieva: Iš Dievo mes gauname viską!

Velnius:

Nebijok!

Jau nuo senų laikų žinau aš

Rojaus paslaptis visas.

Jų dalį tau atskleisiu.

Ieva: Kalbėk, aš paklausysiu.

Velnius: Iš klausysi mane?

Ieva:

Labai mielai.

Aš tavęs nesupykinsiu.

Velnius: O kaip dėl paslapties?

Ieva: Išgirsti noriu ją.

Velnius: Jos neišduosi?

Ieva: Aš – ne.

Velnius:

Tavo žodžiu aš patikėsiu,

Ir jokio užstato nereikalausiu.

Ieva: Pasitikėkite mano žodžiu.

Velnius:

Tu labai protinga.

Aš mačiau Adomą, jis – kvailys.

Ieva: Jis šiurkštokas.

Velnius:

Jis suminkštės,

Nors šiurkštesnis už patį velnią.

Ieva: Jis toks kilnus.

Velnius:

Jis per daug nuolankus.

Per mažai rūpinasi tavimi,

Todėl pati pasirūpink savimi.

Tu silpnutė ir švelnutė.

Tu skaistesnė už rožę,

Tu baltesnė už krištolą

Ir už sniegą lediniam slėny.

Dievas blogai jus sujungė:

Tu švelni, o jis šiurkštus.

Bet tu esi daug išmintingesnė,

Labai sumani ir drąsi.

Dėl to aš kreipiuosi į tave,

Atvirai su tavimi kalbu

Apie tai, ko niekas nežino!

Ieva: O kas gali žinoti?

Velnius: Niekas, net Adomas.

Ieva: Tada tikrai niekas.

Velnius:

Bet aš tau pasakysiu, klausyk manęs!

Tik mes abudu – šitam kely,

Štai ten – Adomas, jis – kvailys.

Ieva: Kalbėkite drąsiai, jis neišgirs.

Velnius:

Aš perspėju jus apie klastą,

Kuri paslėpta šitam sode.

Vaisiai, kuriuos Dievas jums davė,

Neturi jokio gerumo;

Tas vaisius, kurį jis uždraudė,

Slepia daugelį didžiųjų vertybių.

Jame paslėpta gyvenimo malonė,

Ir galia, ir valdžia,

Ir gėrio, ir blogio pažinimas.

Ieva: O koks jo skonis?

Velnius:

Dangiškas.

Tavo dailiam kūnui, tavo veidui

Labai pritiktų toks nuotykis,

Tu būtumei šio pasaulio valdovė

Ir pažintumei slapčiausius dalykus,

Tu sužinotumei visa, kas dar bus,

Ir viskam tu vadovautumei.

Ieva: Ar toks tas vaisius?

Velnius: Taip, iš tiesų.

Tada Ieva įsistebeilija į uždraustą vaisių ir, ilgai į jį žiūrėjusi, sako:

Ieva: Man labai gera į jį žiūrėti.

Velnius: O kas bus, jeigu suvalgysi?

Ieva: Ką aš žinau?

Velnius:

Tu netiki manim?

Atsikąšk jo, paskui – Adomui duok!

Jūs gausite dangaus karūną,

Savo Kūrėjui tapsite lygūs,

Jo sumanymai jums nebebus paslaptis.

Kai tik suvalgysite šį obuolį,

Jūsų širdis kaipmat pasikeis;

Su Dievu, jus sukūrusiu, būsite

Vienodai svarbūs ir galingi.

Paragauk šio vaisiaus!

Ieva: Man baisu.

Velnius: Adomu nepasitikėk!

Ieva: Vėliau aš nusiskinsiu!

Velnius: Kada tai bus?

Ieva:

Nors palaukite,

Kol Adomas pasislėps.

Velnius:

Suvalgyk obuolį, nebedvejok,

Atidėlioti būtų neprotinga.

Velnius pasitraukia nuo levos ir pasislepia Pragare. Tuo metu Adomas skubiai prieina prie levos, nes matė ją besikalbančią su Velniu, ir kreipiasi šiais žodžiais:

Adomas:

Sakyk, žmona, ko prireikė

Šėtonui prakeiktam, ir ko jis tavęs norėjo?

Ieva: Jis kalbėjo apie mūsų gerovę.

Adomas:

Jis – išdavikas, netikėk juo.

Jis – išdavikas, aš tai žinau.

Ieva: Iš kur gi tu žinai?

Adomas: Aš jį ištyriau.

Ieva: Kas man iš to?

Adomas: Aš nenoriu jo matyti.

Ieva: Jis pakeis tavo išmanymą.

Adomas:

Ne, aš juo tikrai nepatikėsiu,

Nė vienu žodžiu, aš taip manau.

Tu bėk nuo jo tolyn,

Nes jis yra piktavalis.

Jis trokšta išduoti Viešpatį,

Priešintis aukštybių Dievui.

Jis – valkata, pasalūnas,

Aš nenoriu jo čia matyti.

Tada išmoningai sukonstruotas žaltys apsieja apie uždraustojo medžio kamieną. Ieva atsuka ausį ir klausosi jo šnibždamų patarimų. Žaltys jai nuskina obuolį, kurį ji ištiesia Adomui. Jis ne iš karto paima vaisių. Ieva jam sako.

Ieva:

Atsikąsk, Adomai, tu nežinai, kas tai yra.

Pasiimkime tą gėrį, kuris mums parengtas.

Adomas: Koks tas gėris?

Ieva:

Tu jį patirsi.

Bet pirmiausia – obuolio paragauk.

Adomas: Aš bijau!

Ieva: Atsikąsk!

Adomas: Nė nebandysiu!

Ieva: Tu delsi iš bailumo.

Adomas: Aš paragausiu.

Ieva:

Suvalgyk obuolį, še, imk!

Paragavęs tu sužinosi apie gėrį ir blogį.

Aš atsikąsiu pirmoji.

Adomas: O aš – po tavęs.

Ieva: Tai gerai.

Tada Ieva suvalgo pusę obuolio ir sako Adamui:

Aš paragavau! Koks skonis!

Kaip gyva tokio saldumo burnoj neturėjau!

Nepaprastai gardus tas obuolys.

Adomas: Koks jo skonis?

Ieva:

Tokio žmogus dar neragavo.

Dabar mano akys plačiai atsivėrė,

Aš panaši į Dievą visagalį;

Apie viską, kas buvo ir bus,

Aš jau žinau, aš – valdovė.

Valgyk, Adomai, nieko nebelauk,

Pats laikas paragauti obuolį.

Tada Adomas paima obuolį iš Ievos rankų sakydamas.

Adomas: Širdele mano, aš tavim tikiu.

Ieva: Valgyk! Imk ir nebijok.

Adomas sukramto kitą pusę obuolio; jį suvalgęs, iš karto suvokia padaręs nuodėmę ir suklumpa, žiūrovai nebegali jo matyti. Jis nusivelka prabangius drabužius ir užsimeta vargšo drapaną, sudurstytą iš figos lapų. Apimtas didžiausio sielvarto, jis pradeda savo skundą.

Adomas:

Ak! Aš, nusidėjėlis, ir ką aš padariau?

Mirtingas aš tapau, nebėr kelio atgal.

Jokios pagalbos nėra nuo mirties,

Išsipildė mano piktoji lemtis.

Blogai pasibaigė nuotykis mūsų.

Atrodė – geras, o dabar – skaudus.

Štai, aš praradau savo sielą,
Blogos žmonos paklausęs patarimo.
Ak! Aš, nusidėjėlis, ir kas man bus,
Kai savo Viešpatį pamatysiu?
Kaip man susitikti su Viešpačiu savo,
Nuo kurio, savo nelaimei, nusigrėžiau?
Lig šiol nieko blogo nedaręs,
Dabar aš nuodėmę pažinau.
Ak! Mirtie, kodėl aš gyvas dar?
Išvaduok pasaulį nuo manęs!
Kam aš čia esu reikalingas?
Turiu nugrimzti į Pragarą gelmes.
Pragaras – tai mano buveinė,
Kol valanda išmuš paskutinė.
Tai man Pragare teks gyventi,
Iš kur niekas manęs neištrauks?
Iš kur man pagalba ateis,
Kas atleis nuo nuodėmės sunkios?
Kodėl aš savo Viešpaties neklausiau?
Nė vienas žmogus man nebe draugas,
Visi padorieji nuo manęs nysisuks.
Aš pražuvau, nors esu be kaltės.
Savo Viešpaties aš neklausiau
Ir negaliu iškelti jam bylos,
Nes aš kaltas, o jis teišus.
Prakeiktas aš esu!
Kas mano lemtį paminės,
Jei stojau prieš šlovingąjį karalių?
Dangaus valdovo aš nepaklausiau!
Praradau teisę kreiptis į jį.
Nebeturiu nei draugo, nei kaimyno,
Kuris padėtų vesti bylą.

Ką man šauktis į pagalbą,
Kai žmona mane šitaip išdavė,
Dievo man duotoji palydovė.
Blogą ji man davė patarimą.
Ajajai! Ieva!

Tada pamato savo žmoną Ievą ir jai sako:

Moterie neprotinga!
Nelaimėi tu gimei iš manęs!
Tesudega ta mano dalis,
Kuri į tokį vargą įstūmė!
Ak! Tesudega ta mano dalis,
Man didžią sumaištį sukėlusi!
Kai iš manęs tą šonkaulį ėmė,
Kodėl iš karto manęs nenužudė?
Viena dalis išdavė visą kūną
Ir suklaidino, ir leido nusidėti.
Nežinau, nei ką sakyti, nei ką daryti.
Jeigu dangaus malonė nusiųs,
Aš liksiu amžinam varge.
Didis blogis mane užvaldė.
Ajajai! Ieva! Kokia pragaištinga valanda,
Baisiam skausme aš gyvenu,
Dėl tavęs, į kurią esu panašus!
Aš pražuvau dėl tavo patarimo,
Tavo žodžių esu pražudytas,
Iš aukštybių žemyn nukritau.
Joks žmogus iš ten neištrauks,
Nebent Dievas Valdovas.
Ak, ką aš sakau? Kieno vardą ištariau?
Ar jis užsirūstinęs padėti norės?

Tik Dievas man pagalbą suteiks,
Kuris iš Marijos gimęs.
Aš ramybės niekur nerandu,
Su Dievu sutartį nutraukęs.
Te Dievas elgiasi, kaip jam patinka,
Mums belieka tik numirti!

Choras gieda responsoriją (Pr, II, 8–10).

Pabaigus giesmę Figūra, užsidėjusi stulą, įžengia į Rojų, apsidairo, tarsi ieškodama Adomo. Bet Adomas ir leva, pripažindami savo kaltę, slepiasi viename Pragaro kampe. Figūra prabyla:

Adomai, kur tu?

Tada abu labai nuliūdeę pasirodo Figūros akivaizdoje, ne visai stačiomis, bet sulinkę, tarsi slegiami gėdos dėl savo nuodėmės. Adomas atsako:

Šičia, kilnus Valdove,
Aš pasislėpiau nuo tavo pykčio,
Ir tūnau visiškai nuogas,
Dabar čia nublokštas.

Figūra:

Kodėl tu šitaip paklydai?
Kur tu padėjau savo gėrį?
Ką tu padarei? Ko tau gėda?
Kaip tu man atsiskaitysi?
Nes tau nebuvo jokio reikalo
Dėl ko nors gėdytis.
O dabar regiu: tu – liūdnas ir paniuręs,
Ir, rodos, didis tavo sielvartas.

Adomas:

Man tokia gėda,
Ir aš slepiuosi nuo tavęs.

Figūra: Na, ką gi, o kodėl?

Adomas:

Didžiulė gėda mano širdy,
Baugu pažvelgti į tavo veidą.

Figūra:

Kodėl pažeidei mano draudimą?
Kokį atlygį už tai gavai?
Tu – mano vergas, o aš – valdovas tavo.

Adomas: Aš neturiu ką atsakyti.

Figūra:

Aš tave sukūriau pagal savo panašumą:
Tu neklausei mano įsakymo.
Aš tave sukūriau pagal savo veidą:
Ar dėl to mane užgavai?
Mano draudimo tu nepaisei,
Savo valia jį peržengei.
Suvalgei vaisių, kurį parodžiau
Ir buvau tau uždraudęs.
Tu šitaip galvojai man prilygti?
Kuo dar norėtumei pasigirti?

Adomas ištiesia ranką į Figūrą, tada – į levą, sakydamas:

Adomas:

Moteris, kurią man davei,
Mane iš pradžių suklaidino;
Padavė vaisių, kurį aš suvalgiau,
Ir mano gyvenimas pasikeitė.
Savo nelaimei obuolį suvalgiau!
Per savo žmoną pasielgiau blogai.

Figūra:

Pasitikėjai žmona labiau negu manimi,

Suvalgei obuolį be mano leidimo;
Todėl dabar nubaustas būsi,
Žemė bus prakeikta;
Kur tu norėsi javus sėti,
Ten derliaus ji neduos,
Bus nevaisinga, tavo dirbama,
Ją veltui arsi ir akėsi.
Savo vaisius ji tau užgins,
Erškėčiais ir usnimis užžels.
Turėsi kitos sėklos ieškoti:
Toks yra mano nuosprendis.
Sunkiai dirbti, didžiai sielvartauti
Ir taip pelnyti duoną kasdienę.
Sunkus triūsas ir veido prakaitas,
Dieną ir naktį nelaimės neapleis.

Tada Figūra pasisuka į levą ir grėsminga mina sako:

Ir tu, leva, blogoji moterie,
Drįsai pakelti galvą
Prieš mano įsakus šventus!
Ieva: Mane apgavo piktasis žaltys.

Figūra:

Per jį tu manei man prilygti?
Ar tu gerai pasirinkai?
Pirma jūs buvot šeimininkai
Visko, kas matyti aplinkui.
Kodėl taip greitai gyvenimo atsisakei?
Dabar aš matau: tu liūdna ir susikrimtusi;
Ką tu gavai, o ką – praradai?
Bet aš tau už viską atsimokėsiu,
Gausi atlygį už savo pastangas savo.

Tau brangiai atsieis tavieji darbai.
Skausme tu vaikus gimdysi,
Ir jie vargingai stums savo dienas.
Per skausmus į pasaulį atėję,
Tavo vaikai niekad ramybės neras.
Tokioms kančioms ir praradimams
Tu pasmerkei save ir palikuonis savo;
Visi tie, kurie iš tavęs išeis,
Tavo bjaurias nuodėmes plačiai paskleis.

Ir leva atsiliepia tardama:

Aš pražuvau; per savo paikystę,
Už vieną obuolį tiek daug praradau,
Vargan įstūmiau save ir vaikus savo.
Už menką daiktą tiek daug sumokėjau.

Kad aš prasižengiau, tai joks stebuklas,
Nes žaltys man ausis pričiulbėjo.
Jis išmano, kas bloga, ir žiūri, kaip pakenkti;
Blogai pasirenka tas, kas juo pasikliauja.

Aš obuolį nuskyčiau; dabar žinau: tai kvailystė;
Tavo draudimas, o mano beprotystė!
Ir aš atsikandau; dabar esu pasmerkta;
Mažai gavau, o gyvenimą praradau.

Tada Figūra pagrasina žalčiui sakydama:

O tave, žalty, aš prakeikiu!
Aš tau atsiteisiu, dėl to neabejok.
Ant pilvo tu šliaužte šliaužiosi,

Per visą laiką, kol būsi gyvas.
Kelio dulkės bus tavo maistas
Lygumose, miške ir pievose.
Moteris tavęs neapkęs,
Ir griežtai tave valdys.
Tu saugosies jos pykčio, –
Ji tau sutraiškys galvą;
Ji žemėn tave nutrenks
Ir į darbus tave įkinkys.
Ji širdyje apsvarstys,
Kaip atkeršyti tau.
Savo nelaimei tu ją prakalbinai,
Ir tavo galvą ji nulenks,
Adomo palikuonis ateis,
Kuris tavo galybę sutriuškims.

Tada Figūra juos išveja iš Rojaus šiais žodžiais:

Eikite lauk iš Rojaus;
Jūs pasirinkote prastą buveinę.
Žemėje statysite savo namus.
Rojuje jūs nemokėjote gyventi,
Ir neturite ko iš jo reikalauti.
Jūs amžinai iš Rojaus išvarau;
Čia niekas jūsų neapgins,
Kitur ieškokite prieglaudos savo,
Šalin nuo laimės amžinos!
Badas jus persekios nuolat,
Nei dieną, nei naktį
Skausmas ir vargas jūsų neapleis.
Žemėje bus jums sunku gyventi.
Paskui, kai numirsite vienas po kito,

Ir kai paragausite mirties,
Pragaras jus priglaus.
Žemėje jūsų kūnai supus,
Jūsų sielos pragare pražus.
Šėtonas bus jūsų valdovas;
Ir nė vienas žmogus
Jūsų nuo jo neapsaugos,
Jeigu aš nenorėsiu jūsų išgelbėti.

Choras gieda responsoriją (Pr, II, 17– 19).

Tuo metu pasirodo baltai vilkintis angelas su žėrinčiu kalaviju rankoje, ir Figūra jį pastato prie Rojaus vartų sakydama:

Štai Rojus; saugok jį gerai,
Kad čia neįeitų šis pasmerktasis,
Kad nebeturėtų nei galios, nei valdžios,
Kad nepaliestų gyvybės medžio.
Tegu šiuo žėrinčiu kalaviju
Jam būna užkirstas kelias.

Jie palieka Rojų liūdni ir nusiminę, o Figūra rodo ranka į juos, suklypusius ant žemės, veidus atkreipusius į Rojų. Choras gieda responsoriją (Pr, III, 22, 24).

Pabaigus responsoriją, Figūra grįžta į bažnyčią. Tada Adomas su kaupertuku, leva – su grėbliu pradeda dirbti žemę ir sėti javus. Po sėjos jie, triūso nuvarginti, trumpam prisėda, liedami ašaras ir mušdamiesi į krūtinę nuolat žvilgčioja į Rojaus vartus. Tuo metu pasirodo Velnias, jų lauke prisodina dagių ir erškėčių ir pasitraukia. Adomas ir leva, sugrįžę prie savo pasėlio, pamato dagius ir erškėčius ir, ištikti staigios nevilties, krinta ant žemės, guli, mušdami sau per krūtinę ir šlaunis, gestais reikšdami savo skausmą. Adomas pradeda savo skundą.

Adomas:

Aiman, aš vargšas, gimiau nelemtą valandą,
Nuodėmės mano kūne apsigyveno,
Aš apleidau Dievą, kuris man mirtį lemia;
Kas mane paguos, man ašaras nubrauks?

Adomas pažvelgia į Rojų, ištiesia į jį rankas, nuolankiai nuleidžia galvą ir taria:

O Rojau, tu – gražioji buveinė,
Garbės sodas, tikrai toks puikus!
Dėl nuodėmių esu išvytas, tokia yra tiesa;
Atgal sugrįžti aš nebetekau vilties.

Kai ten aš gyvenau, to neįvertinau,
Blogai pasielgiau, turėjau jį apleisti;
Aš lieju ašaras, ir taip bus be galo!
Jau per vėlu, tuščios mano dejonės.

Kur buvo mano protas, kur pasidėjo išmintis,
Kai dėl Šėtono apleidau šlovingąjį Valdovą?
Dabar aš vargstu, o Pragaras džiūgauja.
Žmonės ilgai mano nuodėmę atmins.

Tada jis pakelia ranką į už kelių žingsnių stovinčią levą ir, paniekinamai linguodamas galvą, jai taria:

O nedoroji moterie, pilna suktybės!
Vienu ypu mane tu žiauriai pražudei,
Tu atėmei man nuovoką ir protą!
Dabar gailiuosi aš, bet nėra man atleidimo.

O nelaimingoji, blogis tavyje gyvena,
Nes žalčio žodžių tu paklausei!
Tu man atnešei mirtį, ir aš netekau gyvybės;
O tavo nuodėmė į Knygą įrašyta.

Ar matai tu ženklus didžio sukretimo?
Visa žemė jaučia prakeikimą;

Javus pasėjome, erškėčiai sudygo,
Vien savo prakaito skiname vaisius.

Žiūrėk, tai mūsų nelaimių pradžia:
Didis yra vargas, o dar didesnis ateity.
Mūsų, bejėgių, Pragaras laukia,
Ten netrūks nei skausmo, nei kančių.

Ieva silpnabūde, kuo jis tau patiko?
Tu jį nugalėjai, jis – tarnas tavo.
Jokiam vyrui tu laimės neatneši,
Jo protui tu visada prieštarausi.

Tavo prasižengimo svorį pajus
Palikuonys, mūsų pagimdyti;
Tu nusikaltai, dėl jų visų pasmerkta esi,
Ilgai teks laukti, kol tau atleista bus.

Tada Ieva atsako Adomui.

Ieva:

Adomai, mano valdove, rūščiai mane barėte,
Mano niekšybę priminėte ir pasmerkėte.
Mano prasižengimas mane pačią prislėgė;
Aš nusikaltau, Dievas mane nubaus.

Dievui ir tau aš labai nusikaltau,
Mano poelgį žmonės ilgai minės.
Didi mano kaltė, esu nuodėmės sužlugdyta.
Aš – silpnutė, gėris nuo manęs pasitraukė.

Aš neišmanau, kur man nuo Dievo pasislėpti,

Aš, nusidėjėlė, kas kaltę nuo manęs nuims?
Atleiskite man, nes aš negaliu atgailauti;
Jeigu galėčiau, aš auką sudėčiau.

Aš nusidėjėlė, menka ir silpnutė!
Ak, nuo šios lemties mirtingieji neišsisuks.
Mirtie, pasiimk mane! Atimk man gyvybę!
Mano siela pavojuj, kaip man krantą pasiekti?

Piktasis žaltys, gyvatė prakeiktoji,
Man per prievartą įdavė obuolį.
Aš pasiūliau ir tau, vien gero norėjau,
Nuodėmės tavo aš nebegaliu atšaukti.

Kodėl aš Kūrėjo nepaklausiau?
Kodėl, mano pone, manęs neprižiūrėjai?
Tu nusidėjai, bet aš esu to priežastis;
Mūsų laukia ilgas pasveikimas.

Mūsų vargšai vaikai brangiai sumokės
Už mano nuodėmę, tą nelemtą nutikimą.
Vaisius buvo saldus, bausmė – didelė ir sunki.
Mes obuolį suvalgėme, mes, nusidėjėliai.

Tačiau į Dievą mes dedame viltį,
Mūsų prasižengimas bus išnaikintas.
Dievas vėl atgręš mums savo veidą malonų,
Savo galybe iš Pragarą mus išvaduos.

Tada pasirodo Velnias su trimis ar keturiais demonais; jie atneša grandines ir geležinius įtvarus, kuriuos užmauna Adomui ir levai ant kaklo. Vieni velniai juos stumia, kiti traukia į Pragarą, dar kiti demonai juos pasitinka prie vartų, reikšdami didelį džiaugsmą jų nuopoliu.